

Voorjaarspeiling I&O Research

Ondernemerspeiling

Periodieke peiling onder ondernemers uit het
Ondernemerspanel van I&O Research

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2023/2

Datum

Juni 2023

Opdrachtgever

Dit rapport kwam tot stand op eigen initiatief van I&O Research

Auteur

Daphne Martens
Door van der Vegt

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

<u>Samenvatting</u>	<u>4</u>
<u>Onderzoeksverantwoording</u>	<u>6</u>
<u>1. Stand en perspectief van de economie</u>	<u>7</u>
<u>2. Verwachtingen en uitdagingen organisaties</u>	<u>10</u>
<u>3. Verplichte AOV</u>	<u>15</u>
<u>4. Maatschappelijke ontwikkelingen</u>	<u>18</u>
<u>5. Artificial Intelligence</u>	<u>22</u>

Samenvatting (1/2)

Stand en perspectief van de economie

In het I&O Ondernemerspanel is net als in eerdere peilingen een aantal vragen gesteld over de stand en perspectief van de economie. De uitkomsten van mei geven een vergelijkbaar beeld met februari. Vier op de tien ondernemers geeft aan dat het (zeer) goed gaat met de Nederlandse economie, een zesde vindt dat het (zeer) slecht gaat op dit moment. Een kwart van de ondernemers denkt dat de economie zal verbeteren de komende twaalf maanden, terwijl een derde denkt dat de economie juist zal verslechteren.

Verwachtingen en uitdagingen organisaties

Een kwart van de ondernemers verwacht dat de omzet en de winst van zijn of haar onderneming zal stijgen. Een vergelijkbaar deel denkt dat de omzet zal dalen, drie op de tien ondernemers denkt dat de winst zal dalen. Inflatie wordt als grootste uitdaging op dit moment gezien. Een tiende van de ondernemers maakt zich (zeer) veel zorgen om de toekomst van het bedrijf. Dat is gelijk aan het percentage in februari 2023, maar minder dan in oktober 2022.

Samenvatting (2/2)

Verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) zelfstandige ondernemers

Zeven op de tien zelfstandige ondernemers heeft op dit moment geen AOV. Drie op de tien zelfstandige ondernemers is voorstander van een verplichting om als zelfstandige ondernemer een AOV af te sluiten, vier op de tien is tegen. De helft van de zelfstandige ondernemers kan zich (zeer) slecht vinden in de voorwaarden, premie en uitkering die op dit moment worden voorgesteld.

Maatschappelijke ontwikkelingen

De helft van de ondernemers maakt zich enige zorgen over maatschappelijke ontwikkelingen in de samenleving, terwijl een derde zich grote zorgen maakt en een zesde zelfs zeer grote zorgen. Een klein deel maakt zich niet of nauwelijks zorgen. In het algemeen maken ondernemers zich het meeste zorgen over het thema woningmarkt/betaalbare woningen. Over maatschappelijke ontwikkelingen binnen ondernemingen noemt de helft van de ondernemers dat de politiek geen rekening houdt met ondernemers.

Artificial Intelligence (AI)

De meerderheid van de ondernemers is bekend met software waarin gebruik wordt gemaakt van AI. De helft van de ondernemers denkt dat AI geen positieve, maar ook geen negatieve invloed gaat hebben op zowel het bedrijf, de omzet als de werkgelegenheid. De meerderheid van de ondernemers maakt zich wel zorgen over hoe AI-software omgaat met persoonlijke gegevens. De helft van de ondernemers is het erover eens dat AI de technologie van de toekomst is. Ondernemers zijn verdeeld over of ze AI in de toekomst als bedreiging of kans zien.

Onderzoeksverantwoording

Om in te spelen op de groeiende behoefte aan onderzoek onder ondernemers heeft I&O Research een ondernemerspanel opgebouwd. Dit is een grotendeels via steekproefonderzoek geworven panel van ondernemers in Nederland. Het panel vormt een goede afspiegeling van de landelijke populatie bedrijfsvestigingen op basis van sector en bedrijfsomvang. I&O Research brengt de wensen en ervaringen van ondernemers in beeld. De eerste meting is uitgezet in mei 2021 en vanaf toen vinden er periodiek peilingen plaats, waarvan deze peiling de zevende is.

METHODE

Online vragenlijst uitgezet in het I&O Ondernemerspanel

VELDWERKPERIODE

Het veldwerk vond plaats van 16 t/m 30 mei 2023

DOELGROEP

Ondernemers die lid zijn van het I&O Ondernemerspanel (4.210 leden)

RESPONS

In totaal vulden 1.552 ondernemers de vragenlijst in

WEGING

De onderzoeksresultaten zijn gewogen naar het aantal werkzame personen en de bedrijfssector. Hiermee corrigeren we eventuele onder- en oververtegenwoordiging van bepaalde groepen en daarmee zijn de resultaten representatief voor alle ondernemers in Nederland.

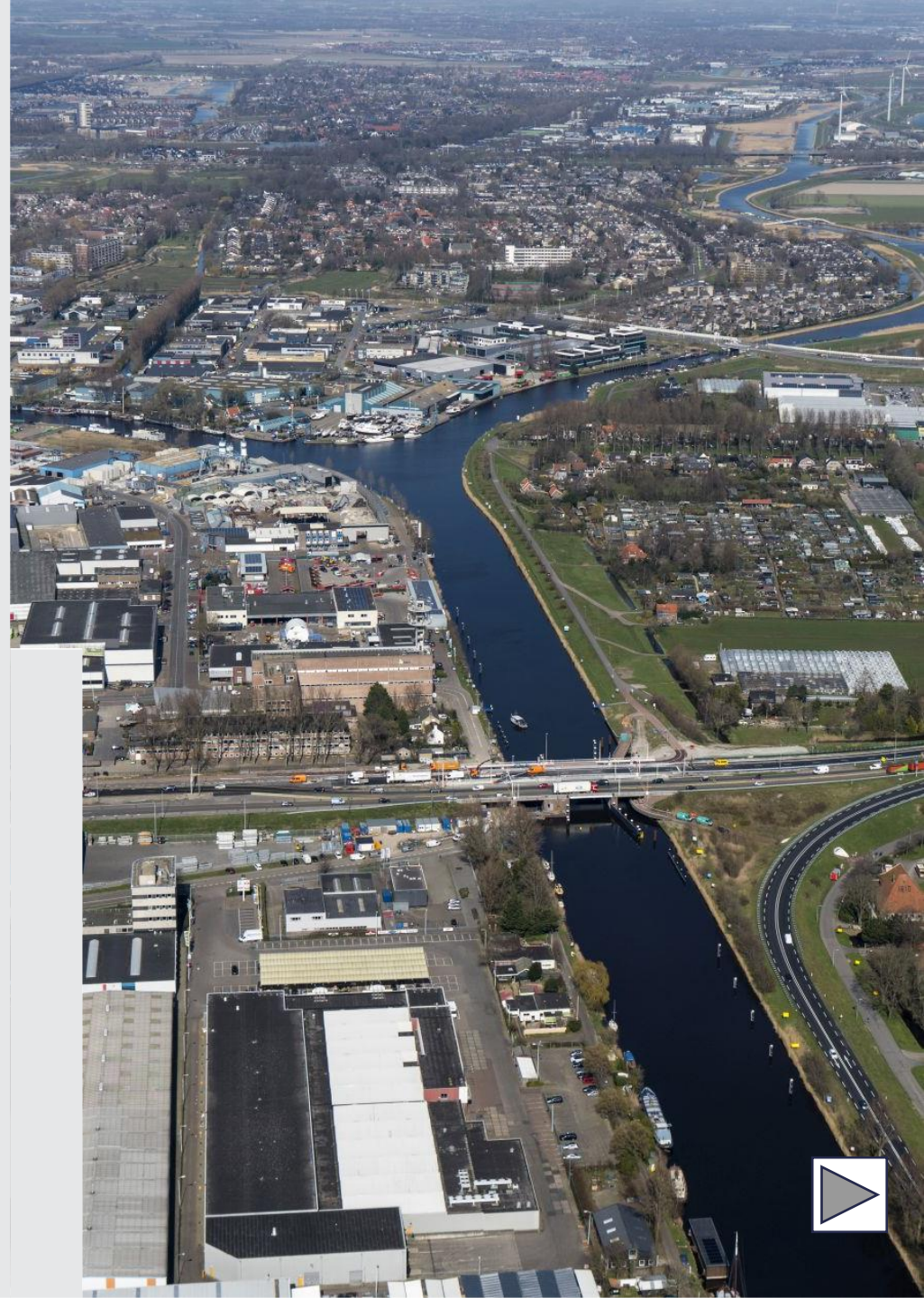
1

Stand en perspectief van de economie

Het perspectief van ondernemers op de Nederlandse economie.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

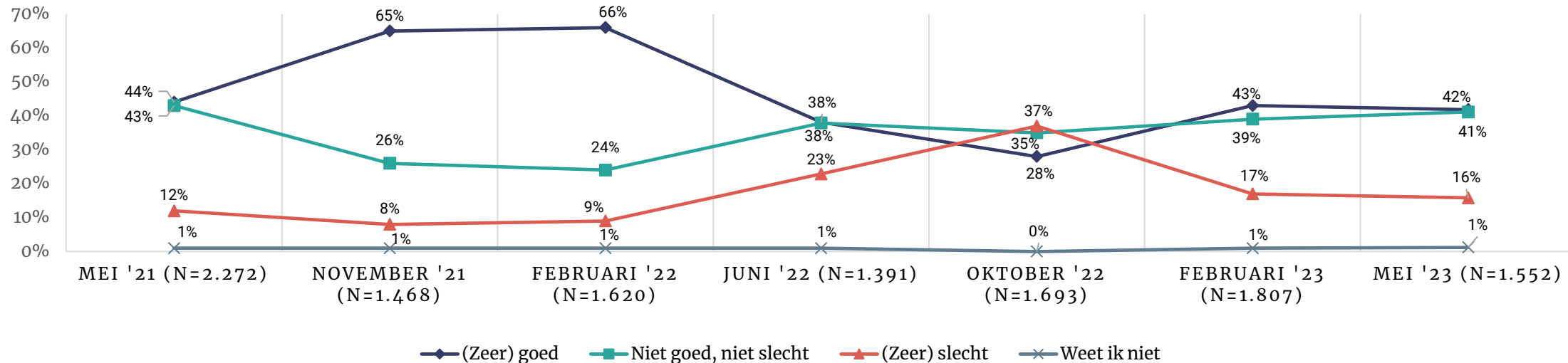

Huidige staat van economie

Ondernemers is gevraagd hoe volgens hen de Nederlandse economie er momenteel voor staat (Nederlandse economie: economische ontwikkeling (groei of krimp) en de werkgelegenheid).

De uitkomsten van mei geven een vergelijkbaar beeld als in februari. Vergeleken met oktober 2022 zijn ondernemers nog steeds optimistischer over de Nederlandse economie. Vier op de tien ondernemers (42%) geeft aan dat het (zeer) goed gaat met de Nederlandse economie, een zesde (16%) vindt dat het (zeer) slecht gaat op dit moment.

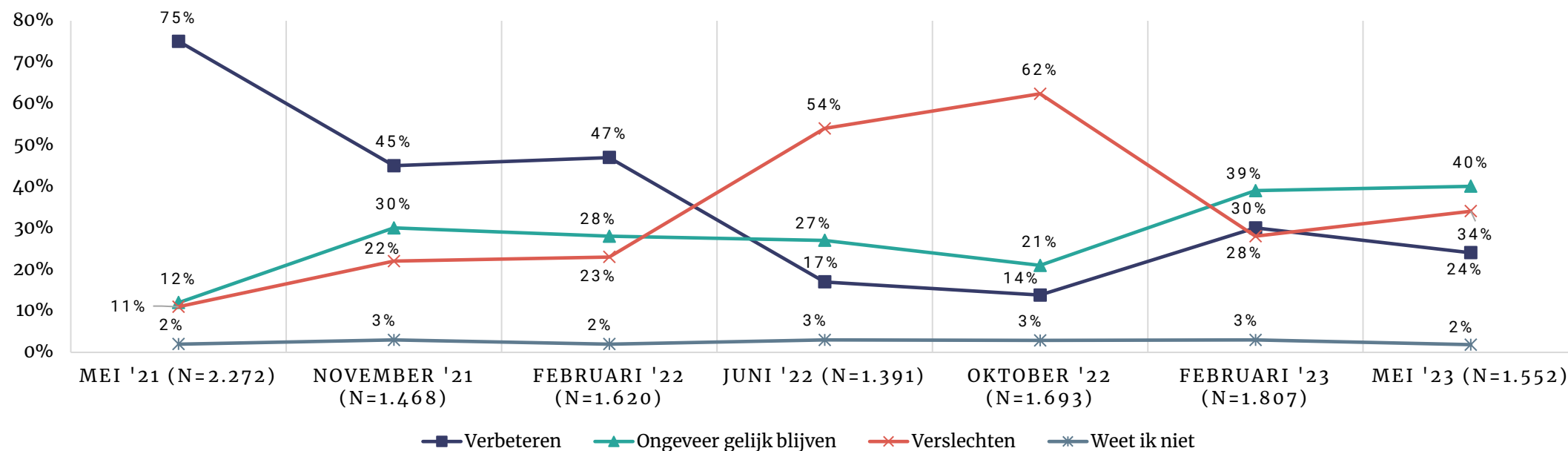
Hoe staat de Nederlandse economie er volgens u momenteel voor? (n=1.552)

Verwachting ontwikkeling economie

Ondernemers zijn verdeeld over de ontwikkeling van de economie, een kwart van de ondernemers (24%) denkt dat de economie zal verbeteren, terwijl een derde van de ondernemers (34%) denkt dat de economie juist zal verslechteren. Vier op de tien (40%) denkt dat het ongeveer gelijk blijft.

Hoe verwacht u dat de Nederlandse economie zich in de komende 12 maanden gaat ontwikkelen? (n=1.552)

2

Verwachtingen en uitdagingen organisaties

De grootste uitdaging(en) en de toekomst van de onderneming/organisatie.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

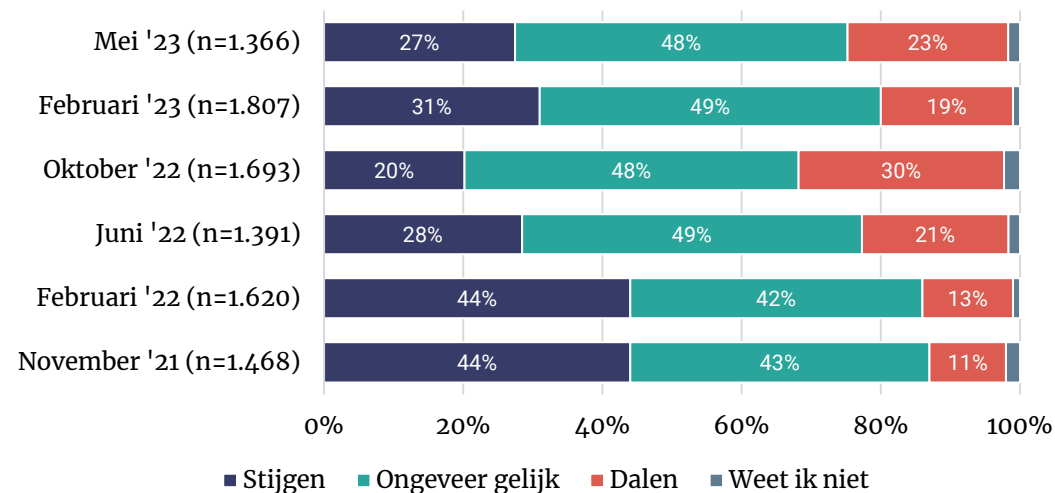

Verwachtingen over omzet en winst

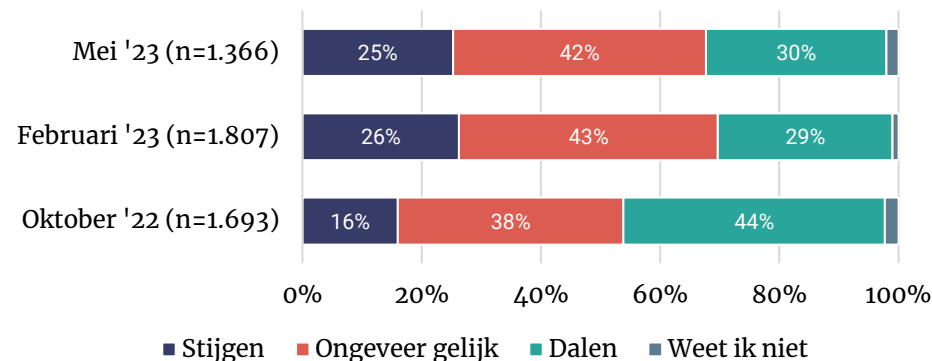
Een kwart van de ondernemers (27%) verwacht dat de **omzet** van zijn of haar onderneming zal stijgen, terwijl een vergelijkbaar deel denkt dat dit zal dalen (23%). De helft (48%) denkt dat de omzet ongeveer gelijk blijft. Ondernemers met vijf of meer medewerkers in dienst verwachten vaker dat hun omzet zal stijgen (35%) dan ondernemers met nul of één medewerker (23%).

Ook denkt een kwart van de ondernemers (25%) dat de **winst** van zijn of haar onderneming zal stijgen, terwijl drie op de tien (30%) denken dat de winst zal dalen. Vier op de tien (42%) denken dat de winst ongeveer gelijk blijft.

Wat zijn de verwachtingen van uw organisatie over uw omzet voor de komende 12 maanden, in vergelijking met de vorige 12 maanden? Mijn omzet zal... (n=1.366)

Wat zijn de verwachtingen van uw organisatie over uw winst voor de komende 12 maanden, in vergelijking met de vorige 12 maanden? Mijn winst zal... (n=1.366)

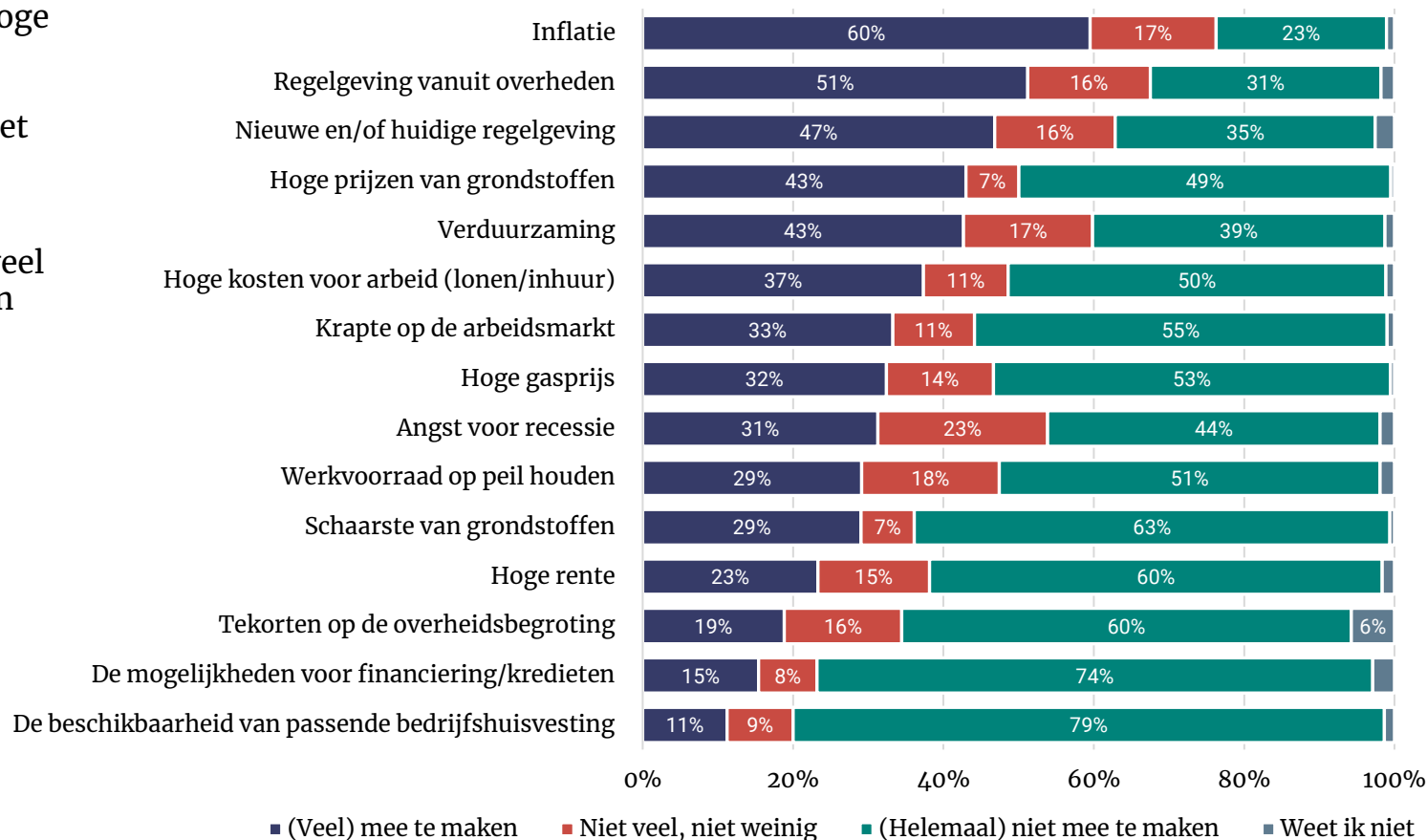

Uitdagingen

De grootste uitdaging van ondernemers is inflatie, de meerderheid (60%) van de ondernemers heeft hiermee te maken. Inflatie wordt gevolgd door regelgeving, de hoge prijzen van grondstoffen en verduurzaming. De beschikbaarheid van passende huisvesting en de mogelijkheden voor financiering/kredieten worden het minste genoemd als uitdaging door ondernemers.

Hoge rente en regelgeving zijn uitdagingen waar ondernemers in de sector landbouw/visserij relatief veel mee te maken hebben vergeleken met ondernemers in andere sectoren.

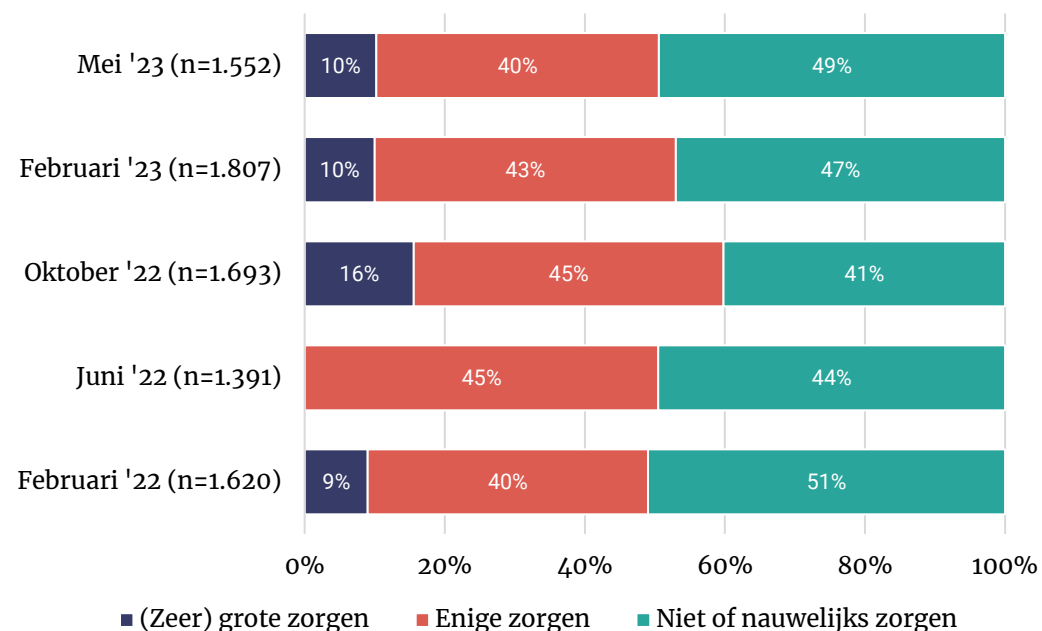
In welke mate heeft uw onderneming/organisatie te maken met de volgende uitdagingen? (n=1.552)

Zorgen over toekomst

Een tiende van de ondernemers maakt zich (zeer) grote zorgen over de toekomst van hun onderneming of organisatie. Een op de vier (40%) maakt zich enige zorgen. De helft (49%) maakt zich niet of nauwelijks zorgen. Ondernemers met nul of één medewerker maken zich minder zorgen dan ondernemers met twee of meer medewerkers.

Als u kijkt naar de volgende 12 maanden, in hoeverre maakt u zich zorgen dan zorgen over de toekomst van uw onderneming/organisatie? (n=1.552)

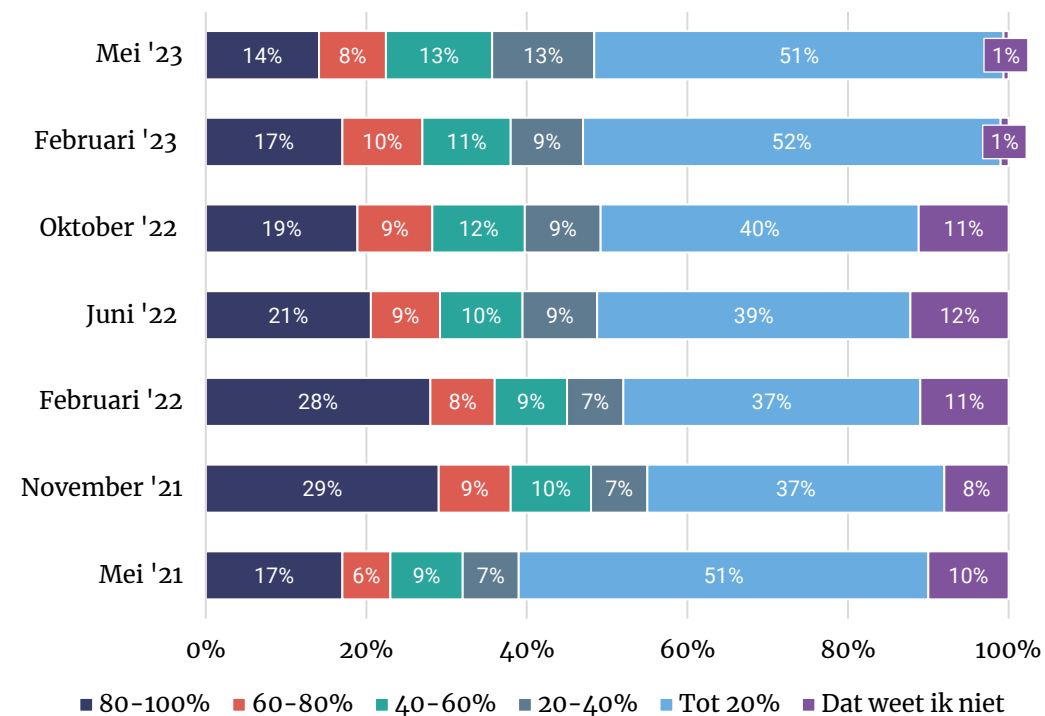

Thuiswerken

De meerderheid van de ondernemers (51%) heeft werknemers die 0–20% van de gewerkte uren thuiswerken. Een zesde geeft aan dat dit 80–100% van de uren is (14%). De overige 35 procent hebben werknemers die tussen de 20% en 80% van de gewerkte uren thuiswerken. Personeel in de financiële -en zakelijke dienstverlening werkt het meest vanuit huis.

Ondernemers zonder werknemers zijn niet meegenomen in de figuur.

Welk deel van de gewerkte uren in een gemiddelde week werken uw medewerkers momenteel vanuit huis? (n=936)

3

Verplichte AOV

Verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV)
voor zelfstandige ondernemers.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

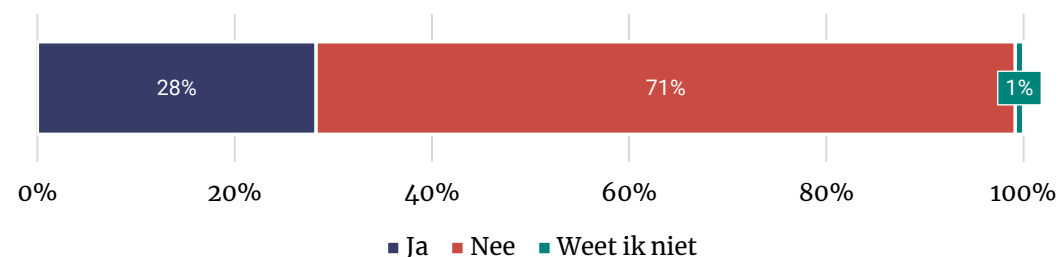

AOV

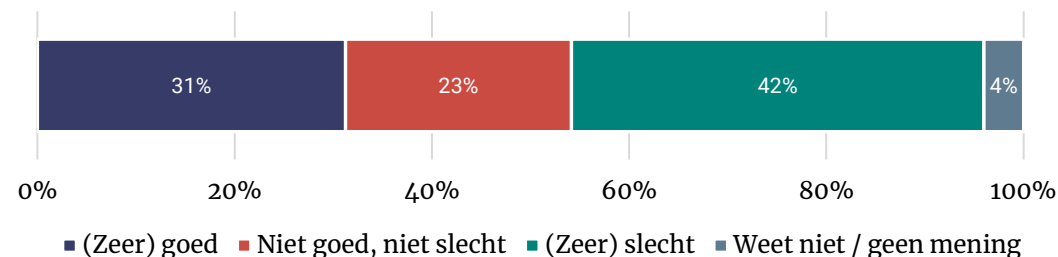
Drie op de tien ondernemers heeft op dit moment een arbeidsongeschiktheidsverzekering (28%), terwijl zeven op de tien geen arbeidsongeschiktheidsverzekering heeft (71%). Zelfstandige ondernemers met vijf of meer medewerkers hebben vaker een AOV (45%) dan zelfstandige ondernemers met nul tot en met vier werknemers.

Drie op de tien ondernemers vindt de toekomstige verplichting om als zelfstandige ondernemer een AOV af te sluiten (zeer) goed (31%), terwijl vier op de tien ondernemers dit juist (zeer) slecht vindt (42%). Een kwart van de ondernemers vindt dit niet goed, niet slecht (23%).

Heeft u op dit moment een arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV)? (n=1.200)

Wat vindt u van de toekomstige verplichting voor zelfstandige ondernemers? (n=1.200)

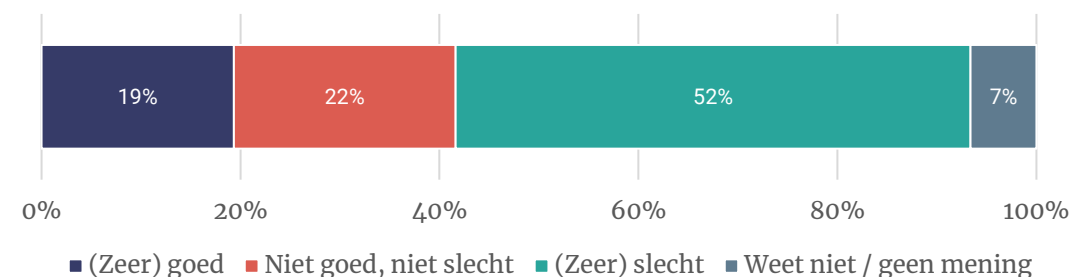
Voorwaarden, premie en uitkering AOV

Een vijfde van de ondernemers kan zich (zeer) goed vinden in de voorwaarden, premie en uitkering van de door de overheid voorgestelde verplichte AOV (19%), eenzelfde deel niet goed, niet slecht (22%). Wel geven een aantal ondernemers aan dat er voorwaarden gesteld zouden moeten worden, bijvoorbeeld dat ondernemers boven een bepaald uurloon uitgesloten kunnen worden: *“Ik vind wel dat zzp’ers beschermd moeten worden, maar dat dat boven een bepaald uurloon (45 euro?) niet nodig is.”*

De helft (52%) kan zich (zeer) slecht vinden in de voorwaarden, premie en uitkering. De meest genoemde redenen zijn de (te) hoge premie, (te) lage uitkering en het eigen risico van een jaar: *“Het wordt een zeer dure verzekering, met óók nog eens een wachttijd van een jaar. Dit betekent dat je een reserve ter grootte van een jaarbegroting moet hebben. Dat is voor kleine ondernemers niet te doen.”*

Ook wordt vaak genoemd dat de regeling de vrijheid van het ondernemerschap beperkt: *“Wil graag zelf beslissen of en hoe ik mijn risico’s draag.”* Daarnaast willen een aantal ondernemers zelf de keuze hebben hoe ze zich verzekeren: *“Ik zit nu in een broodfonds dat kost veel minder en betaalt meer uit. Een veel beter systeem.”*

In hoeverre kunt u zich vinden in de voorwaarden, premie en uitkering van de door de overheid voorgestelde verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering? (n=1.200)

4

Maatschappelijke ontwikkelingen

De invloed van maatschappelijke ontwikkelingen op de werkvloer.

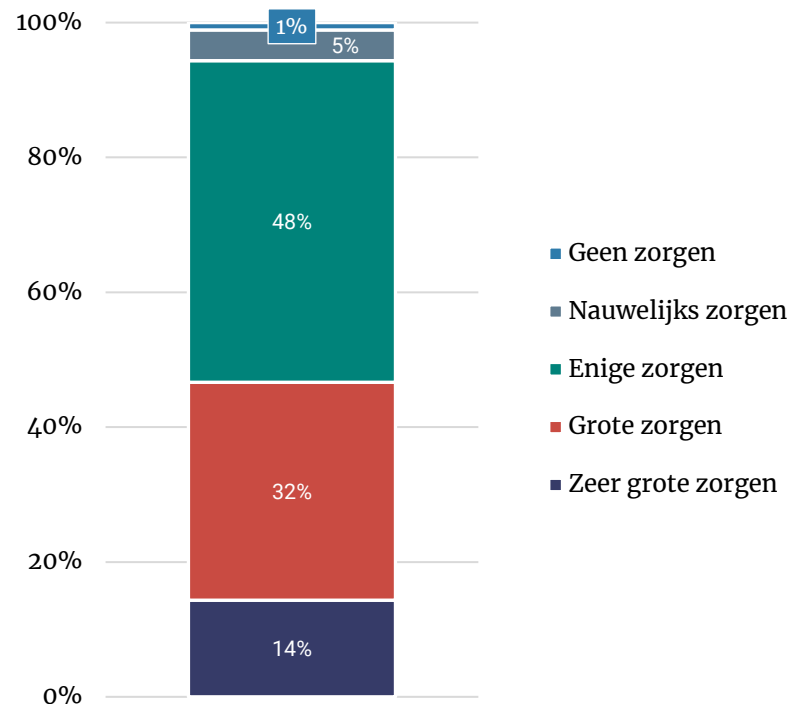
[Terug naar inhoudsopgave](#)

Zorgen over maatschappelijke ontwikkelingen

De helft van de ondernemers maakt zich enige zorgen over maatschappelijke ontwikkelingen in de samenleving (48%). Een derde maakt zich grote zorgen (32%) en een zesde zelfs zeer grote zorgen (14%). Een klein deel maakt zich geen of nauwelijks zorgen (6%).

Maakt u zich zorgen over maatschappelijke ontwikkelingen in de samenleving? (n=1.552)

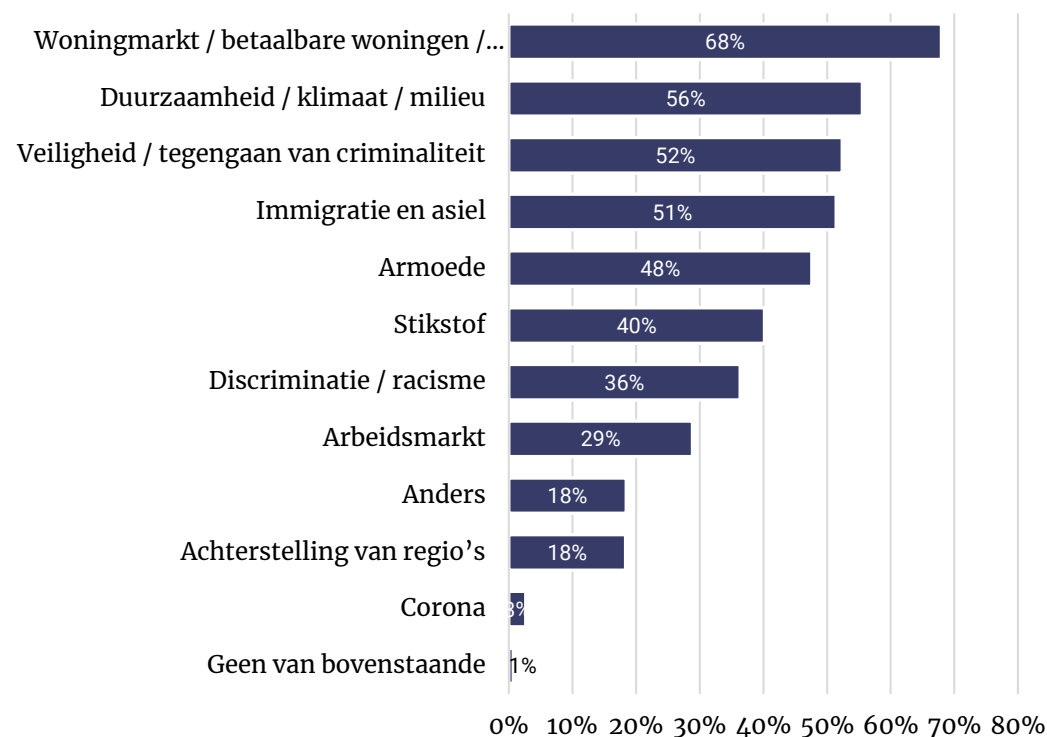

Zorgen over maatschappelijke ontwikkelingen

Thema's waar ondernemers zich vooral zorgen over maken zijn de woningmarkt/betaalbare woningen (68% maakt zich hier zorgen over), duurzaamheid/klimaat/milieu (56%), veiligheid/tegengaan van criminaliteit (52%), immigratie en asiel (51%) en armoede (48%). Stikstof wordt door driekwart van de ondernemers in de landbouw/visserij sector genoemd (75%).

Thema's waar minder zorgen over worden gemaakt zijn de achterstelling van regio's (18%) en corona (3%). De achterstelling van regio's wordt wel relatief vaak door ondernemers in de landbouw/visserij sector genoemd (35%).

Over welke thema's maakt u zich vooral zorgen? (n=1.534)

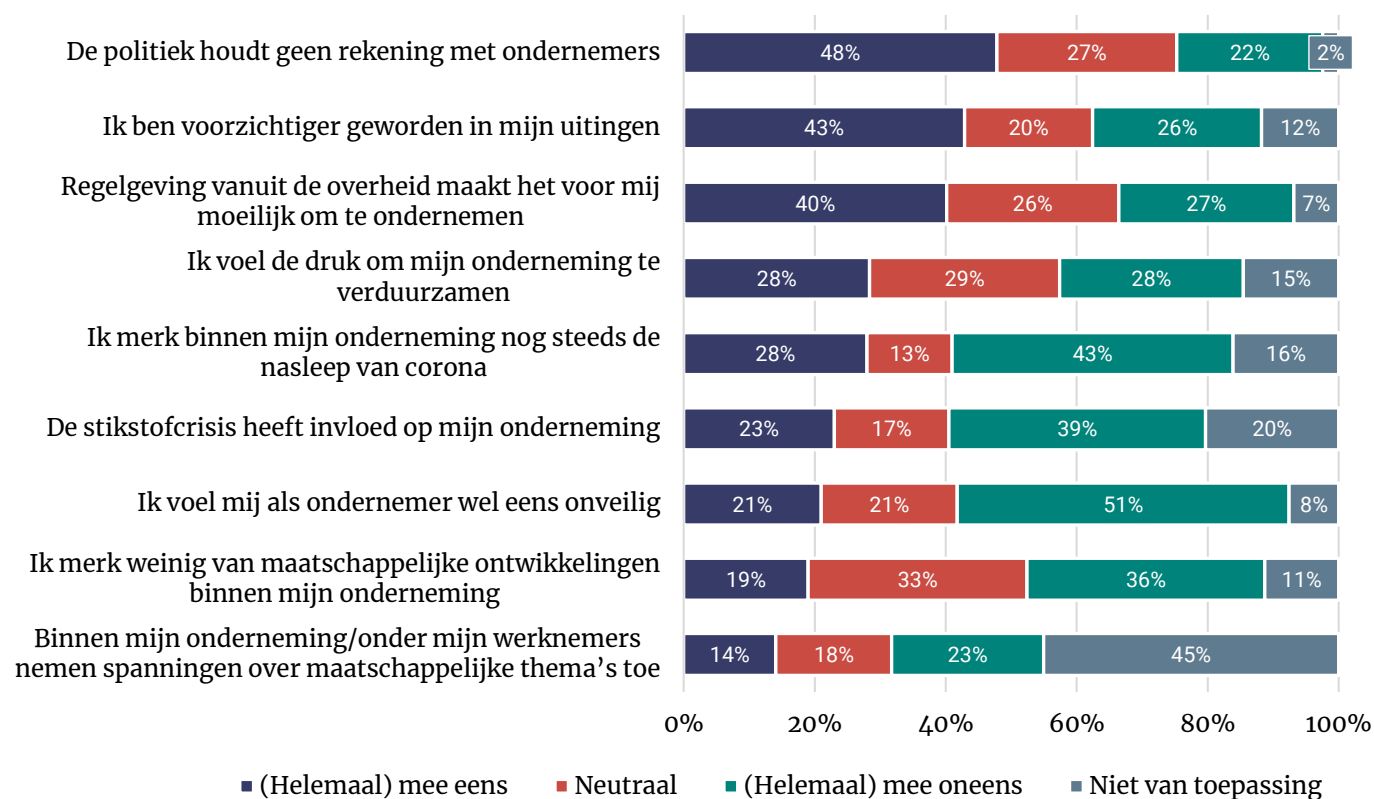
Maatschappelijke ontwikkelingen binnen onderneming

De ondernemers is een aantal stellingen voorgelegd over (gevolgen van) maatschappelijke ontwikkelingen waar zij als ondernemer mee te maken kunnen hebben. De helft van de ondernemers is het eens met de stelling dat de politiek geen rekening houdt met ondernemers (48%). Vier op de tien zijn het eens met de stellingen dat ze voorzichtiger zijn geworden in hun uitingen (43%) en dat regelgeving vanuit de overheid het moeilijk maakt om te ondernemen (40%).

De meerderheid van de ondernemers voelt zich als ondernemer niet onveilig (51%). Ook merkt vier op de tien ondernemers niets meer van de nasleep van corona (43%), terwijl een kwart dit wel merkt (28%).

De stikstofcrisis heeft relatief meer invloed op ondernemingen in de landbouw/visserij sector (81%), net als dat deze sector relatief meer druk voelt om te verduurzamen (51%) en meer dan andere sectoren aangeeft dat de regelgeving vanuit de overheid het moeilijk maakt voor hen om te ondernemen (82%).

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen? (n=1.552)

5

Artificial Intelligence

Bekendheid met en verwachte effecten van Artificial Intelligence.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

Bekendheid met en effect van AI

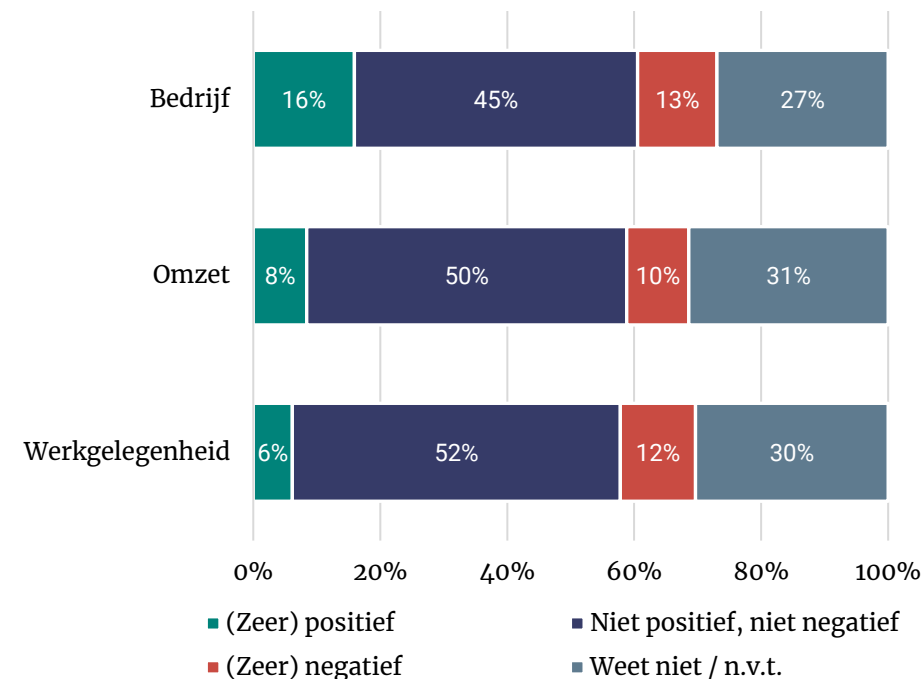
Bent u bekend met software waarin gebruik wordt gemaakt van AI (zoals ChatGTP)? (n=1.552)

De meerderheid van de ondernemers is bekend met software waarin gebruik wordt gemaakt van AI (55%). De helft van de ondernemers denkt dat AI geen positieve, maar ook geen negatieve invloed gaat hebben op zowel het bedrijf (45%), de omzet (50%) en de werkgelegenheid (52%). Een kwart weet niet wat de invloed zal zijn op zijn of haar bedrijf, of acht dit niet van toepassing (27%). Voor de omzet en de werkgelegenheid geldt dit voor een derde van de ondernemers (respectievelijk 31% en 30%). Van alle sectoren zijn in de financiële en zakelijke dienstverlening sector ondernemers het meest bekend met en positief over de ontwikkeling van AI.

Wat opvalt is dat ondernemers die vinden dat de economie er slecht voor staat, negatiever over AI zijn dan andere ondernemers.

Wat voor effect denkt u dat de recente snelle ontwikkeling van AI heeft op ... (n=1.552)

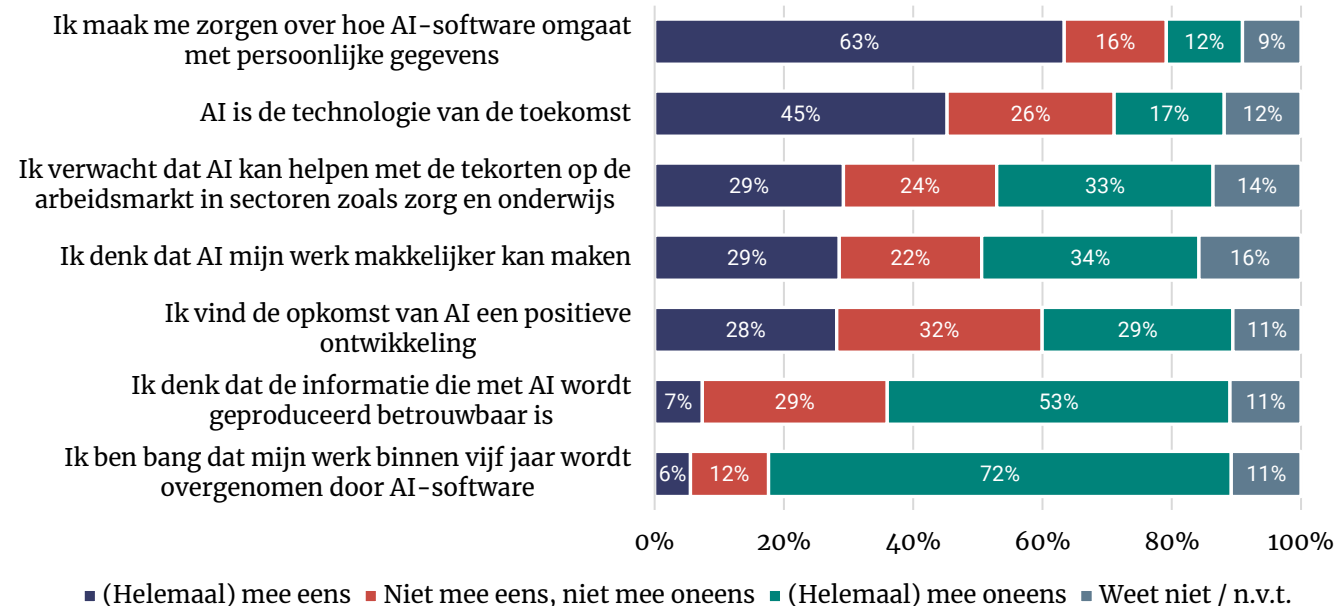
Toekomst AI

De meerderheid van de ondernemers maakt zich zorgen over hoe AI-software omgaat met persoonlijke gegevens (63%) en denkt dat de informatie die met AI wordt geproduceerd niet betrouwbaar is (53%). Wel is de helft van de ondernemers het erover eens dat AI de technologie van de toekomst is (45%).

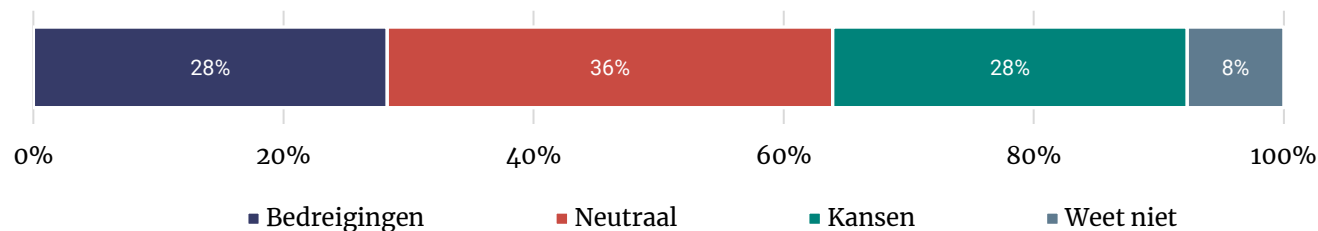
De ondernemers zijn verdeeld over of AI kan helpen met de tekorten op de arbeidsmarkt, of AI hun werk makkelijker kan maken en of de opkomst van AI een positieve ontwikkeling is.

De meeste ondernemers zijn niet bang dat hun werk binnen vijf jaar wordt overgenomen door AI-software (72%). Ondernemers zijn verdeeld over de stelling of ze AI in de toekomst als bedreiging of kans zien. Drie op te tien ziet AI als een bedreiging (28%), terwijl eenzelfde percentage het als een kans ziet (28%). Een derde is neutraal (36%). Ondernemers zien AI wel vaker als een kans dan Nederlanders in het algemeen (28% van de ondernemers tegenover 19% van de Nederlanders).

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen? (n=1.552)

Als u denkt aan AI in de toekomst, ziet u dan vooral bedreigingen of kansen? (n=1.552)

[Terug naar inhoudsopgave](#)

juni 2023

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl